

EVROATLANTSKI SAVET SRBIJE

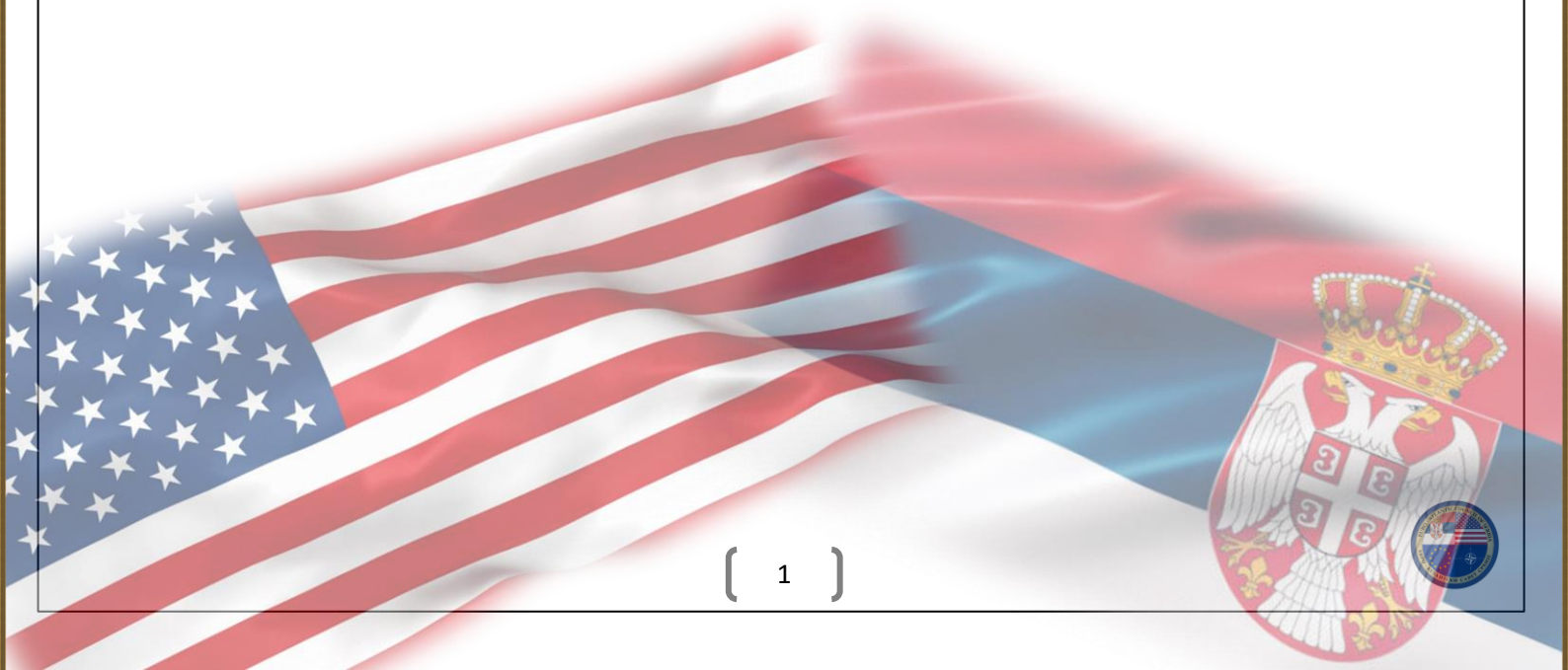

MESTO SRBIJE U EVROATLANTSKOJ ZAJEDNICI

PROJEKAT PODRŽALA AMBASADA SAD U SRBIJI

MESTO SRBIJE U EVROATLANTSKOJ ZAJEDNICI
PROJEKAT JE PODRŽALA AMBASADA SAD U BEOGRADU 2021

Mesto Srbije u Evroatlantskoj zajednici

Šta je evroatlantska zajednica?

Evroatlantski prostor se često posmatra u najširem smislu kao Evropa, Centralna Azija i Severna Amerika.

Pojam Evroatlantska zajednica često se posmatra kao bezbednosna zajednica, koja deli bazične interese, slobodu, demokratiju, otvoreno tržište kao osnovne vrednosti, čiji članovi se oslanjaju jedni na druge u pogledu bezbednosti, ekonomskog prosperiteta i ljudskog razvoja. Države koje čine Evroatlantsku zajednicu, nastoje da odgovore na savremene povećane i isprepletane bezbednosne izazove. Saradnja unutar Evroatlantske zajednice se zasniva na institucionalnim osnovama. Jedan od tih osnova je NATO. Kroz NATO je prepoznata međuzavisnost država Severne Amerike, Evrope i Evroazije koje dele zajedničke vrednosti i interese više od pola veka.

Kovanica Evroatlantska zajednica simbolizuje vrednosno i interesnu povezanost država sa dva kontinenta.

Evroatlantska zajednica predstavlja univerzalni osnov povezivanja demokratskih i najrazvijenijih država, čiji interesi i vrednosti nisu uvek bili na istim stranama. Upravo, povezivanje kroz evroatlantske vrednosti, stavilo je tačku na više vekovne antagonizme i međusobna rivalstva.

Evroatlantska zajednica je više od politike, diplomatije, ekonomije i bezbednosti. Ona je sistem koji obuhvata vrednosti slobode i demokratije kao večne i ne prolazne.

Kako je nastala Evroatlantska zajednica?

Za nastanak Evroatlantske zajednice ključno je osnivanje dve međunarodne organizacije **EU** i **NATO**.

Za početak stvaranja evroatlantske zajednice možemo uzeti 1949. godinu kad je osnovan NATO, a za proširenje 1989.godinu kada je „pao“ Berlinski zid.

Kao treći stub Evroatlantske zajednice je odbrambena i bezbednosna uloga Sjedinjenih Američkih Država. Nezaobilazni Maršalov plan, formalno Evropski program oporavka, (april 1948–decembar 1951), program sponzorisan od SAD osmišljen da rehabilituje privredu 17 zemalja zapadne i južne Evrope u cilju stvaranja stabilnih uslova u kojima bi demokratske institucije mogle da opstanu. Na osnovu jedinstvenog plana za ekonomsku rekonstrukciju zapadne Evrope koji je predstavio komitet koji predstavlja 16 zemalja, Kongres SAD je ovlastio uspostavljanje Evropskog programa oporavka, koji je potpisao američki predsednik. Hari S. Truman 3. aprila 1948. Prvobitno je pomoć ponuđena skoro svim evropskim zemljama, uključujući i one pod vojnom okupacijom od strane Sovjetskog Saveza. Međutim, Sovjeti su se rano povukli iz učešća u planu, a ubrzo su ih pratile i druge istočnoevropske nacije pod njihovim uticajem. Ovo je ostavilo sledeće zemlje da učestvuju u planu: Austrija,

Belgija, Danska, Francuska, Grčka, Island, Irska, Italija, Luksemburg, Holandija, Norveška, Portugal, Švedska, Švajcarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo i zapadna Nemačka.

Kroz Maršalov plan dodeljeno je u naredne četiri godine oko 13 milijardi dolara ekonomske pomoći, pomažući da se obnovi industrijska i poljoprivredna proizvodnja, uspostavi finansijska stabilnost i proširi trgovina. Direktni grantovi su činili ogromnu većinu pomoći, dok je ostatak bio u obliku zajmova. Za koordinaciju evropskog učešća, 16 zemalja, predvođenih Ujedinjenim Kraljevstvom i Francuskom, osnovalo je Komitet za evropsku ekonomsku saradnju da predloži četvorogodišnji program oporavka. Ovu organizaciju je kasnije zamenila stalna Organizacija za evropsku ekonomsku saradnju (OECE), u koju je Zapadna Nemačka na kraju primljena.

EVROPSKA UNIJA

Sa ove vremenske distance nastanak Evroatlantske zajednice možemo posmatrati u dva koloseka. Prvi kolosek je ekonomski, a drugi je politički. Ekonomsko uspostavljanje Evroatlantske zajednice započelo je :

1951. godine odmah nakon Drugog svetskog rata (napraviti mapu eu od EZUČ-Belgija, SR Nemačka, Luksembur, Francuska, Italija i Holandija pa EEZ pa EU po godinama), formiranjem Evropske zajednice za uglj i čelik.

1957. godine osniva se Evropska ekonomska zajednica, a već 1968. godine napravljena je carinska unija i konačno EU je uspostavljena 1993. godine.

Predlog za ujedinjenje Nemačke i Francuske industrije uglja i čelika, dao je francuski ministar spoljnih poslova Robert Šuman 9.maja 1950.godine i taj datum se uzima za dan Evrope.

Upravo, kroz osnivanje Evropske ekonomske zajednice Rimskim ugovorom 1957. godine, nekadašnji neprijatelji Francuska i Nemačka, postali su ekonomski partneri.

Ekonomsko i političko povezivanje je bilo osnov okončanja čestih i teških ratova među susedima

Za više od 50 godina vidimo da je Evropska unija, kao projekat osigurala trajni mir između država članica. Kroz zajedničku integraciju i drugih sektora privrede, pored uglja i čelika današnja EU kao nadnacionalna organizacija, integrisala je i druge aspekte i na taj način se postigao kontinuiran ekonomski razvoj i značajno se povećao standard života stanovnicima EU.

Evropska Unija čini oko 15% svetske trgovine robom. Ukupna vrednost svih proizvedenih dobara i usluga (bruto domaći proizvod ili BDP) u EU u 2019. godini, kada je Velika Britanija još uvek bila deo EU, iznosila je 16,4 triliona evra.

Evropska Unija obuhvata pola milijarde stanovnika Planete. Predstavlja jedno od najvećih tržišta.

NATO – Sevrano-atlantski odbrambeni ugovor

NATO je osnovan 1949. godine potpisavanjem Severnoatlantskog pakta, poznatog kao i Vašingtonski ugovor. Prvobitne članice NATO- Belgija, Kanada, Danska, Francuska, Island, Italija, Luksemburg, Holandija, Portugal, Ujedinjeno Kraljevstvo i Sjedinjene Američke Države.

NATO je nastao kao potreba uspostavljanja kontrateže Sovjetskoj armiji, koja je bila stacionirana u Centralnoj i Istočnoj Evropi nakon Drugog svetskog rata.

NATO je politički i vojni savez formiran na osnovu **člana 51 Povelje Organizacije Ujedinjenih Nacija**. Danas se Srbija nalazi u potpunom susedstvu NATO, a sa članicama NATO-a razvija najveću ekonomsku saradnju, a članice NATO-a su najveći investitori u Srbiji.

Politički savez je zato što štiti demokratske vrednosti i omogućava članicama da sarađuju u odbrani i bezbednosno povezanim pitanjima kako bi rešavali izazove, gradili poverenje i dugoročno sprečili konflikte na prostoru Evrope i Severne Amerike.

U političkom smislu NATO kroz svoje programe prepoznaje i druge partnere. U svetlu ruske agresije na Ukrajinu NATO je intenzivirao politički i odbrambeni dijalog sa partnerima širom Sveta koji dele demokratske vrednosti i imaju demokratsko uređenje.

Vojni savez, jer je NATO posvećen mirnom rešavanju sporova i odbrani svojih članica. Ukoliko diplomatski naponi propadnu, NATO raspolaže vojnom silom kako bi reagovao u kriznim situacijama koje zahtevaju odbranu članice saveza. Odbrambeni karakter je preciziran u članu 5. Vašingtonskog sporazuma i reguliše institut kolektivne odbrane. NATO može delovati i pod mandatom Ujedinjenih Nacija, samostalno ili u saradnji sa drugim državama i organizacijama.

Šta je NATO - 10 pitanja i 10 odgovora?

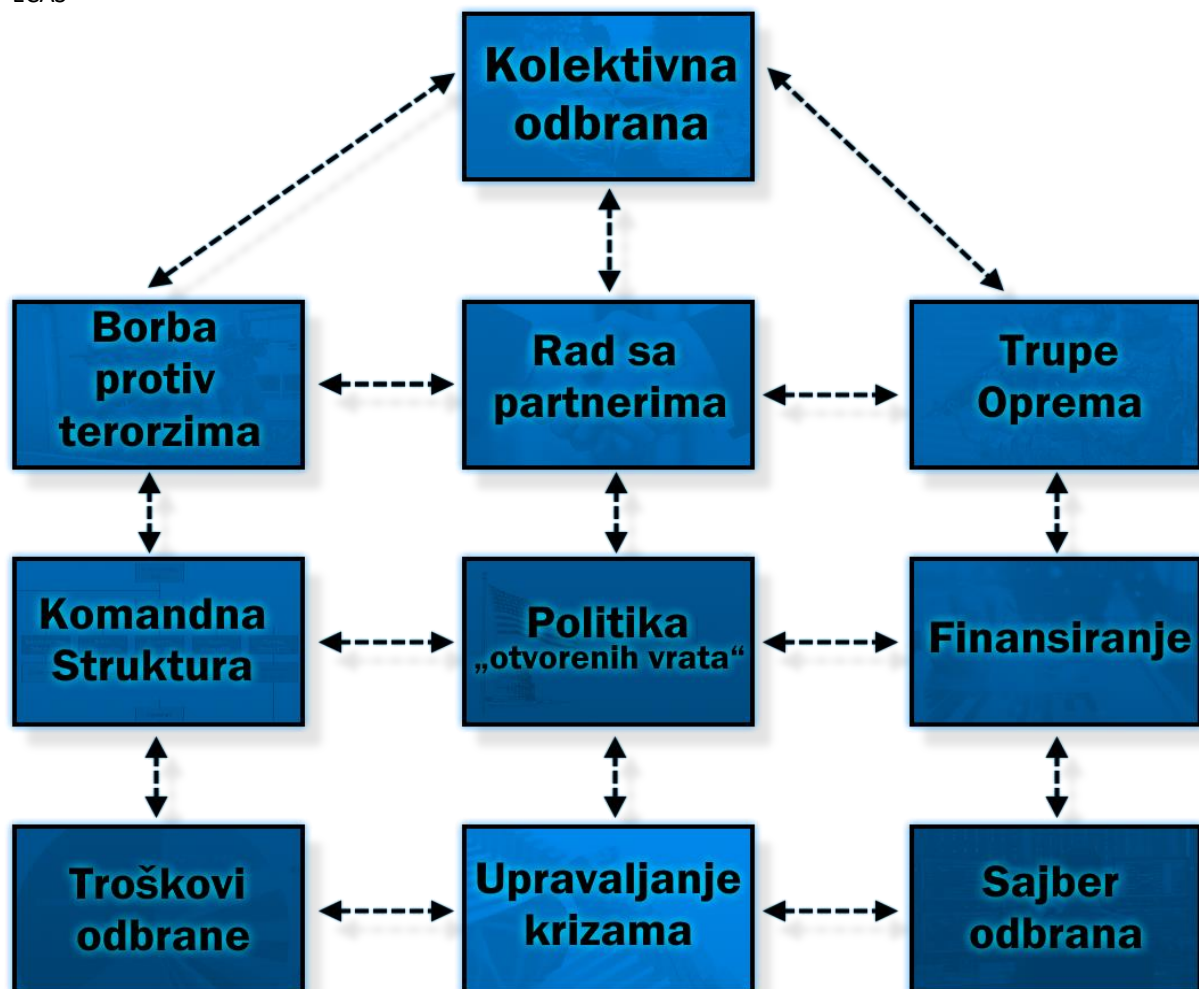
Kao savez, NATO predstavlja najdugoročniji savez u istoriji čovečanstva, koji je zbog demokratskih principa funkcionisanja izdržao teške unutrašnje i spoljašnje izazove. Do sada ni jedna članica nije istupila iz ovog saveza demokratskih i ekonomski najrazvijenijih država sveta.

1. **Kolektivna odbrana:** 30 članica iz Evrope i Severne Amerike štite narod i teritoriju država članica. NATO je osnovan kao organizacija kolektivne odbrane, u slučaju napada na jednu članicu ostale pristupaju njenoj odbrani. U cilju odvracanja NATO ima multinacionalne odbrambene snage u Estoniji, Litvaniji, Letoniji i Poljskoj kao vid odvracanja.
2. **Upravljanje krizama na globalnom nivou:** Misija EUFOR-a u Bosni i Hercegovini, misija KFOR-a na Kosovu, nekadašnja misija u Afganistanu, misija na mediteranu NAVIFOR. Svojim prisustvom NATO osigurava mir i bezbednost za srpski narod na Kosovu. Od 2016. godine aktivno pomaže u odgovoru na migrantsku i izbegličku krizu u Evropi.
3. **Borba protiv terorizma:** NATO je predvodnik koalicije protiv ISIS-a, Deo te koalicije je i Srbija. Kroz podelu resursa između zemalja članica NATO podiže se globalna, regionalna i nacionalna otpornost na terorizam. Takođe, kroz programe treninga lokalnih snaga država partnera podižu se kapaciteti za borbu protiv

terorističkih grupa. NATO je formirao novi obaveštajni sektor, čija je uloga da identifikuje i odgovori na terorističke pretnje.

4. **Rad sa partnerima:** Zbog multidimenzionalnih pretnji, kao što su terorizam, piratstvo, sajber pretnje koje ne poznaju granice, NATO kao organizacija je posvećena saradnji sa preko 40 partnerskih zemalja. Srbija je kroz Program partnerstvo za mir već je 15 godina partner NATO-a. Pored država NATO saraduje i sa Ujedinjenim Nacijama, Evropskom Unijom, OEBS-om, Afričkom Unijom. Kroz saradnju se postiže nivo poverenja, jačanje kapaciteta, podizanje interoperabilnosti što se direktno odražava na nivo bezbednosti na globalnom nivou.
5. **Trupe i oprema:** U svakoj NATO misiji individualne države članice stavljaju na raspolaganje svoje trupe i opremu pod jedinstvenu NATO komandu. Trupe objedinjene pod jednu komandu se nazivaju „NATO snage“. Jedina vojna oprema u vlasništvu NATO je flota AWACS-a-aviona za obaveštajno izviđanje.
6. **Komandna Struktura:** Zbog velikog broja zemalja koje zajedno nastupaju, neophodna je jasna linija komandovanja. Vojno i civilno osoblje država članica rade u okviru NATO „komandne strukture“. NATO za sada poseduje dve strateške komande najvišeg nivoa, jednu u Belgiji i drugu u SAD.
7. **Finansiranje:** Svaka država članica doprinosi troškovima NATO. Međutim, najveći doprinos se ogleda kroz učešće u NATO misijama i operacijama. Što znači da jedna zemlja ustupa avione, druga brodove, treća trupe i opremu. NATO članice takođe obezbeđuju direktno finansiranje kako bi se pokrili troškovi zajedničkog osoblja i objekata, komandnih struktura i zajedničke opreme. Države finansiraju u iznosu od 0.03% svoje ukupne potrošnje, a što se usaglašava na Brisleskom samitu NATO-a.
8. **Troškovi odbrane:** Ovi troškovi se odnose na pojedinačne troškove za odbranu svake države pojedinačno i to podrazumeva 2% ili više BDP. Prema ovome radi se o lažnoj dilemi da je članstvo u NATO „skupo“.
9. **Politika „otvorenih vrata“:** Ovo je bazični princip NATO i znači da svaka država u evroatlantskom području je slobodna da se pridruži NATO ukoliko ispunjava standarde i obaveze prema članstvu i naročito demokratskih vrednosti i vladavine prava. Od 1949.godine sa 12 članica NATO je stigao do 30. Naš sused Severna Makedonija je postala 30. članica.
10. **Sajber odbrana:** Sajber napadi su postali učestali, sofisticirani i razorni. Upravo zbog toga sajber odbrana je postala jedan od najvažnijih prioriteta za NATO. Kroz razmenu informacija o pretnjama, edukaciju i trening i vežbe države članice i partneri podižu otpornost u odbrani od sajber pretnji. NATO poseduje sajber eksperte, koji se mogu staviti na uslugu državi članici u slučaju napada. Ova komponenta je izrazito važna i za države partnere, jer su sajber pretnje globalne i ne poznaju granice.

Prikaz funkcionisanja I delovanja NATO-a, NATO se vodi principom raspodele resursa, zajedničkom diverzifikacijom troškova za bezbednost I uvek se vodi politikom otvorenih vrata, što znači da su sve demokratske evroatlantske države dobrodošle.

“NATO Efekat” – predstavlja sveobuhvatan porast stranih direktnih investicija, porast standard građana. Pojedini teoretičari smatraju da je članstvo u NATO-u zapravo preporuka za “dobar biznis” odnosno šalje se poruka investitorima da se radi o bezbednoj, stabilnoj i perspektivnoj državi. Što nam i pokazuju podaci Poljske, Češke, Slovačke, Letonije, Estonije, Litvanije, Rumunije, Bugarske.

Članstvo u NATO-u eliminiše se bezbednosna dilemma između suseda i stvaraju se preduslovi za miroljubivu koegzistenciju među susedima, kao i što se postižu efekti uštede novca kroz diverzifikaciju odbrambenih kapaciteta.

Vrednosti evroatlantske zajednice?

Ono što čini evroatlantsku zajednicu kompaktnom jesu zajednički set vrednosti koje članice dele između sebe. Ove vrednosti su bile osnov linije razdvajanja tokom hladnog rata I predstavljaju osnovnu razliku između članica EU, NATO I njihovih partnera u odnosu na druge globalne aktere.

Vrednosti koje predstavljaju evroatlantsku zajednicu :

- Demokratija
- Sloboda medija
- Ljudska prava
- Sloboda govora
- Slobodno tržište zasnovano na konkurenciji
- Sloboda kretanja ljudi, roba I kapitala
- Tržišna ekonomija

Sve ove vrednosti nisu vrednosti same po sebi, već su u direktnoj vezi sa bezbednošću države, bezbednošću građana, kao i ekonomskim prosperitetom građana. Okvir evroatlantskih vrednosti zasniva se humanocentričnom principu. Istorijsko iskustvo pokazuje da su najrazvijenije zemlje najdemokratičnije. Ono što karakteriše evroatlantske vrednosti je životni standard građana kako u materijalnom smislu, tako i u smislu slobode stvaranja, odnosno intelektualnog bogatstva.

Karakteristika evroatlantskih vrednosti u pogledu demokratije, jeste da demokratije ne vode ratove između sebe. Države sa demokratskim uređenjem nisu ratovale više od 50 godina na evropskom kontinentu. Zemlje vođene demokratskim vrednostima su uspešnije u odnosu na nedemokratske režime. Ukoliko pogledamo migracije videćemo da su one najvećim delom usmerene ka SAD I EU.

Indeks ljudskog razvoja, pokazuje nam merljivu razliku u korist evroatlantskih vrednosti koje obezbeđuju stabilan osnov za razvoj svakog pojedinca.

Sposobnost ličnog razvoja zasnovanog na principu punog potencijala ljudskog kapitala je ono što je odnelo prevagu tokom Hladnog Rata. Jedan Mikail Kalašnjikov ili Mikojan (konstruktor borbenog aviona MIG), bi bili vlasnici uspešnih projektnih biroa, da su kojim slučajem imali uslove kakve su njihove kolege imale u Sjedinjenim Američkim Državama. Nikola Tesla, kao i većina poznatih i uspešnih Srba su svoju karijeru u punom potencijalu ostvarili u Sjedinjenim Američkim Državama. Poznata je i priča o Milutinu Milankoviću “Od pašnjaka do naučnika”. Hladnoratovska trka u kosmosu i naoružanju je dobar primer komparativnih prednosti demokratija i autokratija. Iz takve trke građani “Zapada” su izlazili

bogatijeg standarda u odnosu na građane “Istoka”, koji su tu trku platili svojim životnim standardom.

Lične slobode su važan osnov razvoja države i pojedinca i kao takve predstavljaju najviše vrednosti oličene u Povelji Ujedinjenih Nacija kao i u Mastrohistkom sporazumu o EU.

Država	Indeks ljudskog razvoja (mesto na listi)	Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u dolarima
 Norveška	1	67,389 \$
 Irska	2	85,267 \$
 Švedska	7	52,259 \$
 Holandija	8	52,397 \$
 SAD	17	63,543 \$
 Ruska Federacija	52	10,126 \$
 NR Kina	85	10,500 \$

Koje države čine evroatlantsku zajednicu?

Evroatlantsku zajednicu, čine pre svega države članice NATO i EU. Evroatlantska zajednica je kroz uspostavljene formate saradnje i partnerstva prepoznala kapacitete i namere drugih država. Veoma je važno istaći, da države partneri sa evroatlantskom zajednicom saraduju kroz formu Predpristupnih pregovora sa Evropskom Unijom i kroz NATO program partnerstvo za mir, o kome će biti više detalja u nastavku. Takođe postoji i format Istočnog partnerstva koji obuhvata države sa geografskog ruba Evrope a čiji interesi su donekle ili u potpunosti kompatibilni sa vrednostima evroatlantske zajednice.

Države koje čine evroatlantsku zajednicu, kao i spisak sa zastavama i grafičkim rešenjem:

Evroatlantska zajednica kao pojam je neodvojim od Sjedinjenih Američkih Država, čije je globalno liderstvo u pobedi nad komunizmom rezultovalo ujedinjenjem evropskih država u EU. Iz svoje aktivne globalne uloge često proizilazi da je Amerika usamljeni “hegemon”, čije odluke se sprovode bez pogovora. U suštini, radi se o sposobnosti Amerike kao velike sile da privuče i ujedini suverene države u cilju ostvarivanja interesa. Polazna osnova okupljanja američkih saveznika, bazira se na demokratskim vrednostima, slobodnom tržištu, transparentnim procesima.

Ko vodi evroatlantsku zajednicu, KO SE PITA?

Evroatlantska zajednica je izraz solidarnosti i savezništva između suverenih demokratskih država koje deo svoje suverenosti unose u zajedničke institucije. Države solidarno kroz savezništvo čuvaju svoj suverenitet, multilateralni svetski poredak zasnovan na pravilima.

Kako se donose odluke u evroatlantskoj zajednici?

Donošenje odluka u NATO, za razliku od popularne dezinformacije, da se u NATO-u sprovodi volja Amerike, stvari stoje znatno drugačije. Konsenzualno donošenje odluka, je

fundamentalni princip odlučivanja u NATO koji je prihvaćen još davne 1949. godine. Primena principa konsenzualnog odlučivanja, znači da nema glasanja i preglasavanja. U praksi, to podrazumeva da se sprovedu konsultacije dok se odluka ne usalgasi na način da je prihvatljiva svim članicama alijanse. “NATO odluka” predstavlja izraz kolektivne volje svih suverenih država članica NATO. Konsenzus je sporazum ili

odluka postignuta zajedničkim pristankom. Jedna od glavnih odluka Generalnog sekretara NATO-a, jesu konsultacije koje će dovesti do konsenzusa.

Donošenje odluka u Evropskoj Uniji

Za razliku od popularnih dezinformacija da Evropskom Unijom upravljaju “otuđeni” birokratski centri moći, čija je glavna uloga da sputavaju državni suverenitet u praksi imamo tripartitni sistem donošenja odluka unutar EU. Proces donošenja odluka unutar EU je jedan od najtransparentnijih na Svetu. Zasnovan je poprilično na projekciji suvereniteta država članica. Što ćemo I videti kroz strukturu ovog procesa.

Tri ključne institucije u donošenja odluka su:

1. Evropski Parlament - koji predstavlja građane EU
2. Savet Evropske Unije – koji predstavlja vlade država članica
3. Evropska komisija - koja predstavlja sveobuhvatan interes EU

Nakon dogovora ove tri institucije EU usvaja se regulativa i donose se odluke.

Pre odluka Evropske komisije, prvo se preispituje ekonomski, društveni i ekološki uticaj koje odluke mogu imati. Ovaj process se naziva “procena uticaja” koja sadrži prednosti i mane određenih politika. Važno je napomenuti da u izradi ovog dokumenta učestvuju nevladine organizacije, nacionalne vlade, predstavnici privrede i ekspertske grupe. Pojedinci, privreda i organizacije mogu učestvovati i na javnim konsultacijama po ovim pitanjima.

Iz načina donošenja odluka vidimo da države članstvom u EU kao delu evroatlantske zajednice i te kako zadržavaju svoj suverenitet i ravnopravnost da budu deo procesa odlučivanja i odobravanja u skladu sa najboljim interesom svojih građana.

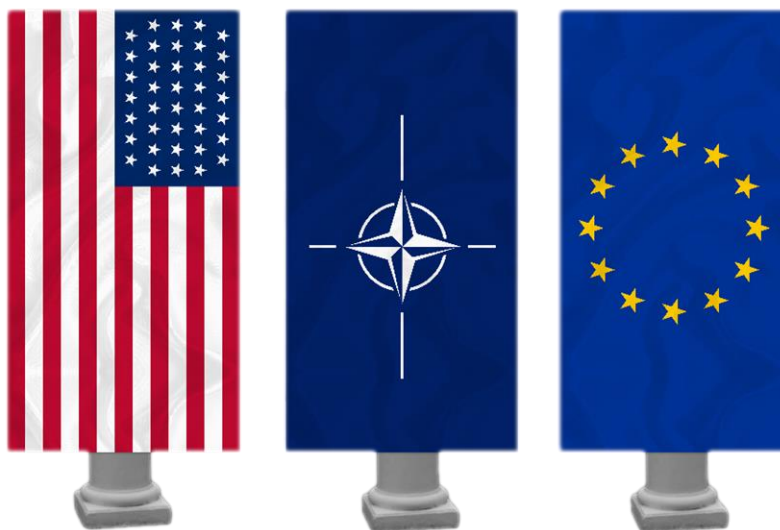
Iz preseka delovanja NATO i EU, vidimo da se odluke ne donose tajno, mimo volje država članica i njihovih građana, već se uvažavaju visoki demokratski principi donošenja odluka koje odražavaju volju i interese građana.

Iz ovog preseka vidimo da Evroatlantska zajednica nije zajednica koja je u funkciji hegemonije jedne države, već zajednica saveznika i partnera koji vođeni demokratskim vrednostima nastoje da isporuče najbolje svojim građanima.

Koliko dugo postoji Evroatlantska zajednica?

Evroatlantska zajednica u svom punom kapacitetu postoji više od 70 godina.

Mesto Srbije u Evroatlantskoj zajednici

Saradnja Srbije I Amerike

Srbija svoj put i saradnju sa SAD započela je pre 140 godina. Ti odnosi su se nastavili tokom Prvog Svetskog rata, koja se nastavila tokom Drugog Svetskog rata i Hladnog Rata. Srbija I Amerika I pre i posle epizode 1999.godine imaju više dobrih i korisnih odnosa nego loših. Ukoliko pogledamo odnose Srbije i Amerike možemo ih podeliti na ekonomske odnose, vojnu saradnju, obrazovnu saradnju.

Odnosi Srbije i Sjedinjenih Američkih Država godina imaju uzlaznu putanju. U poslednjih 10 godina Vojska Srbije je učestvovala u preko 80 vojnih vežbi sa SAD, osim toga SAD su najveći donator srpskom sistemu odbrane.

Ekonomski odnosi Srbije I Sjedinjenih američkih država

Od 2000-2020.godine Sjedinjene Američke Države su donirale 1,2 milijarde dolara bespovratnih sredstava Srbiji i njenim građanima. U rasponu od posleratne obnove do razvoja demokratije, državne uprave i vladavine prava, do ekonomskog razvoja i očuvanja životne sredine. Tokom pandemije korona virusa, SAD su donirale više od 9 miliona dolara. Ova pomoć je obuhvatila nabavku ambulantnih vozila, medicinsku opremu, kontejnere za testiranje. Sjedinjene Američke Države kao i EU svoje donacije i pomoć Srbiji javno objavljuju na transparentan način, primera radi još uvek nisu poznate donacije koje su tokom korona krize stigle iz NR Kine.

Donacije SAD su pomogle Srbiji da sprovede reforme u svim segmentima društva naročito u domenu javne uprave, pre svega kroz direktnu saradnju sa Vladom Srbije. Pozitivne promene su zabeležene i u lokalnim zajednicama. Bespovratna pomoć Sjedinjenih Američkih Država je pomogla Srbiji da postane lider ekonomskog razvoja i stabilnosti na Zapadnom Balkanu. Kada se govori o lokalnim zajednicama pre svega su obuhvaćeni su vrtići i škole.

Poslednji u nizu ekonomski poduhvat odnosi se na izgradnju Moravskog koridora, a vrednost radova se procenjuje na 800 miliona evra. Ovo je prvi digitalni autoput u Srbiji, a koji se gradi uz pomoć Eksim banke iz Sjedinjenih Američkih Država.

Vojni odnosi Srbije i Amerike

Amerika je najaktivniji bilateralni partner Srbije kada je reč vojnoj saradnji. Vojna saradnja je počela još tokom Prvog svetskog rata, a svoj zenit je dostigla nakon Drugog svetskog rata, kada je američka vojna pomoć iznosila 800 miliona dolara, odnosno 600 borbenih aviona, 1000 tenkova, 100 artiljerijskih oruđa i 20.000 vozila.

Danas, ova saradnja svake godine obuhvata više od 100 različitih zajedničkih aktivnosti u domenu odbrane. Partnerstvo sa Nacionalnom gardom Ohajo je jedno od najizraženijih na godišnjem nivou i obuhvata vojne vežbe, anti-terorističke vežbe, obuke, razmene i civilno-vojnu saradnju. Ukupne donacije Ministarstvu odbrane i Vojske Srbije iznose više od 40 miliona dolara kroz partnerstvo za bezbednost, što Ameriku drži na

prvom mestu u pogledu donacija našoj vojsci. Nakon 2000.godine Srbija i Sjedinjene Američke Države nastavljaju tamo gde su ti odnosi bili prekinuti devedesetih godina, tek odlaskom Miloševića sa vlasti obnavljaju se diplomatske veze, a samim tim i vojne i

odbrambene. Do istinskog otopljanja odnosa dolazi 2003. i 2004. godine kada je Srbija ponudila učešće svojih snaga u Afganistanu, naša vojska nije otišla u Afganistan ali je taj gest uticao da se Srbija gleda kao partner i saveznik. Do intenziviranja vojne saradnje dolazi u zadnjih 10 godina kao direktna posledica učešća Srbije u Partnerstvu za mir na nivou IPAP (individualnog akcionog plana partnerstva), SOFA sporazuma (Sporazum o statusu snaga između članica NATO i učesnika Partnerstva za mir), sadašnja situacija je takva da je Srbija pouzdan partner i partner od poverenja. Što se vidi i kroz broj vežbi i aktivnosti koje preko 100 puta prevazilaze aktivnosti sa Rusijom i NR Kinom. Broj edukacija i aktivnosti uvećava se svake godine.

Pregled nekih od američkih donacija Vojsci Srbije:

„HESCO“ barijere, 6 (šest) termovizijskih dvogleda, 6 (šest) termovizijskih dvogleda sa laserskim daljinomerom i 350 (tristotine pedeset) radioloških individualnih senzora, licenca i program tehničke podrške za nadogradnju, softverskog sistema nazvanog Intervidovski sistem za simulaciju sukoba na taktičkom nivou (JCATS). Trenažni sistem za obuku putem simulacija u oblasti medicine i traumatologije, čiji su sastavni deo oprema, rezervni delovi i usluge informatička oprema, oprema za višenamenski poligon za obuku, sistemi za simulacije Virtual Battle, trenažne stanice/simulatori za obuku

izvođenja vojnih operacija, zdravstvena oprema, kardiohirurgija u Nišu, VMA, integralni sistem za simulaciju pogodaka (MILES IWS), humanitarno razminiranje, sistem za stimulaciju Virtual Battle Space 2 i Virtual Battle Space 2 Fires, stimulator za obuku pojedinaca i odeljenja u gađanju, mašine za inženjere, obuke i treninzi, oprema za treninge, tehnička sredstva

Srbija svoju vojnu saradnju sa Amerikom realizuje kroz:

- Državno partnerstvo sa Nacionalnom gardom Ohaja
- Partnerstvo sa američkom vojskom pre svega sa EUCOM (Američkom komandom za Evropu)
- Partnerstvo kroz NATO program partnerstvo za mir
- Kroz program Međunarodnog vojnog školovanja i treninga - od 2007. godine je samo kroz ovaj program donirano 1,5 miliona dolara.

60% vojnog školovanja i treninga koje pohađa Vojska Srbije odvija se u Sjedinjenim Američkim Državama.

Donacije u američke vojske ne odnose se samo na vojsku već i na poboljšanje uslova života građana Srbije. Donacije američke Komande za Evropu Kardiohirurgiji u Nišu, do sada iznose više od 5 miliona dolara, što je značajno unapredilo kapacitete ove klinike i značajno doprinelo spašavanju života i unapređenja vrlo delikatnih operacija i medicinskih zahvata.

Primeri civilnih donacija Evropske komande američke vojske

uspešne priče:

-Donacije Klinici za kardiohirurgiju Niš preko million dolara, među kojima najsavremenija oprema za opremanje dve laboratorije Klinici za kardiohirurgiju i KC Niš iznosi 500.000 dolara. Kompletnu opremu sa najsavremenijim aparatima u vrednosti od 500.000 evra donirala je **Komanda Američke vojske za Evropu**. U ovoj laboratoriji radiće se najsloženije analize i ispitivanje genetskog profila i mutacija. Mogućnosti su bezgranične i otvaranje ove laboratorije predstavlja početak nove ere u zdravstvenom sistemu Niša i cele Srbije.

-Klinika za kardiohirurgiju KC Nis je dobila jos jednu moćnu masinu PCR Quant Studio 6 Pro, donaciju Americke ambasade u Beogradu i Kancelarije za saradnju u oblasti bezbednosti Americke vojske. Ova neverovatna masina radi ukupno 384 analiza za 30 minuta (standardni aparati rade 96 analiza za 2 sata). Treba reci da je ovo prvi aparat te vrste na Balkanu a da ih u Evropi ima tek nekoliko.

-Automatski izolator nukleinskih kiselina koji radi 96 analiza za 26 minuta vredan oko 70.000 evra. Jos jedna donacija prijatelja iz Evropske komande Americke vojske i ambasade SAD u Beogradu.

Mašine su proizvodi najmoćnijih kompanija na svetu koje posluju u SAD-u. Zahvaljujući ovim mašinama, moći ćemo da ispitamo hiljade, možda desetine hiljada pacijenata godišnje”- kaže Milić. “ Sa ovim mašinama počinje nova era i ogroman korak u zdravstvu Niša, ali i Srbije. Narednih nedelja, nakon montiranja mašina otvorićemo laboratoriju i počecemo sa radom. Kolege koje rade na klinici sada će moći da rade na najmoćnijim i najmodernijim mašinama u svetu, a sve za dobrobit naših pacijenata i naše otadžbine”- Dr Dragan Milić načelnik klinike za kardiohirurgiju Niš.

-Rekonstrukcija škole u Svrlijigu u iznosu od 600.000 dolara

-Rekonstrukcija zgrade u Specijalnoj psihijatrijskoj bolnici Gornja Toponica – 500.000 dolara

-Rekonstrukcija I izgradnja objekta ustanove Mara u Nišu- 600.000 dolara

-Nabavka najsavremenije opreme za genetska istraživanja za laboratoriju “Džon Frotingem”- 700.000 dolara

-Izgradnja potpuno novog vrtića u selu Drugovac kod Smedereva 700.000 dolara

UKUPNE DONACIJE GRAĐANIMA SRBIJE OD KOMANDE AMERIČKE VOJSKE ZA EVROPU IZNOSE: 5,5 miliona dolara

“Moćne I vredne donacije koje će služiti građanima cele Srbije”
dr Dragan Milić

Najznačajnije vojne vežbe Srbije i Amerike:

- Ukupno 70 vojnih vežbi
- Saradnja sa nacionalnom gardom Ohaja traje već 15 godina

“**Nebeski most 21**”- Na vežbi učestvuje više od 150 padobranaca, a za izvršenje padobranskih skokova i desantiranje tereta koriste se transportni avioni An-26 Vojske Srbije i C-130 „herkules“oružanih snaga SAD. Na vežbi su učestvovali pripadnici 63. padobranske brigade Vojske Srbije i 173. vazdušno-desantne brigade Oružanih snaga SAD. Oni su

uvežbavali taktike, tehnike i procedure prilikom izvršenja specijalnog i klasičnog padobranskog desanta, desantiranja tereta iz vazduhoplova, kao i obezbeđenja rejona desantiranja, uz upotrebu aviona An-26 Vojske Srbije i C-130 „herkules“ „Oružanih snaga SAD.

“**Komšije 21**” – od 2017.godine u vežbi učestvuje Nacionalna garda Ohaja, cilj je da se ljudstvo taktički i tehnički obuci za primenu procedura u toku izvođenja multinacionalnih operacija, uz jačanje međusobnog poverenja i razmenu iskustava u međunarodnom okruženju.

“**Platinasti vuk**”- Mešoviti timovi uvežbavaju taktike, tehnike i procedure sa nebojnim oružjem koje se primenjuju prilikom angažovanja u multinacionalnim operacijama. Borba u urbanoj sredini, odbrana baze, blokada i pretraga terena, rad na kontrolnom punktu, realizacija motorizovanih i pešačkih patrola i pružanje prve pomoći deo su vežbovnih aktivnosti predviđenih programom obučavanja. U obuci se koristi i simulator virtuelnog bojišta.

„**Cyber Tesla 2019**” - Odbrana telekomunikaciono-informacionog sistema od pretnji iz sajber prostora, a ciljevi su izgradnja vojnih kapaciteta sistema odbrane i Nacionalnog centra za prevenciju rizika u informaciono-komunikacionim sistemima Republike Srbije (Nacionalni CERT) za odbranu od visokotehnoloških napada i unapređenje saradnje sa relevantnim državnim i privatnim sektorom s ciljem zaštite informacionog prostora Republike Srbije.

“**Obazrivi vuk 19**”- Multinacionalna ojačana četa vojne policije u operaciji očuvanja mira. Na vežbi su prikazani radnje i postupci pripadnika vojne policije partnerskih zemalja tokom izvršavanja zadataka u toku uspostavljanja reda na teritoriji, borbe u urbanoj sredini, upotrebe snaga za intervenciju, blokade i pretrage terena i medicinske evakuacije

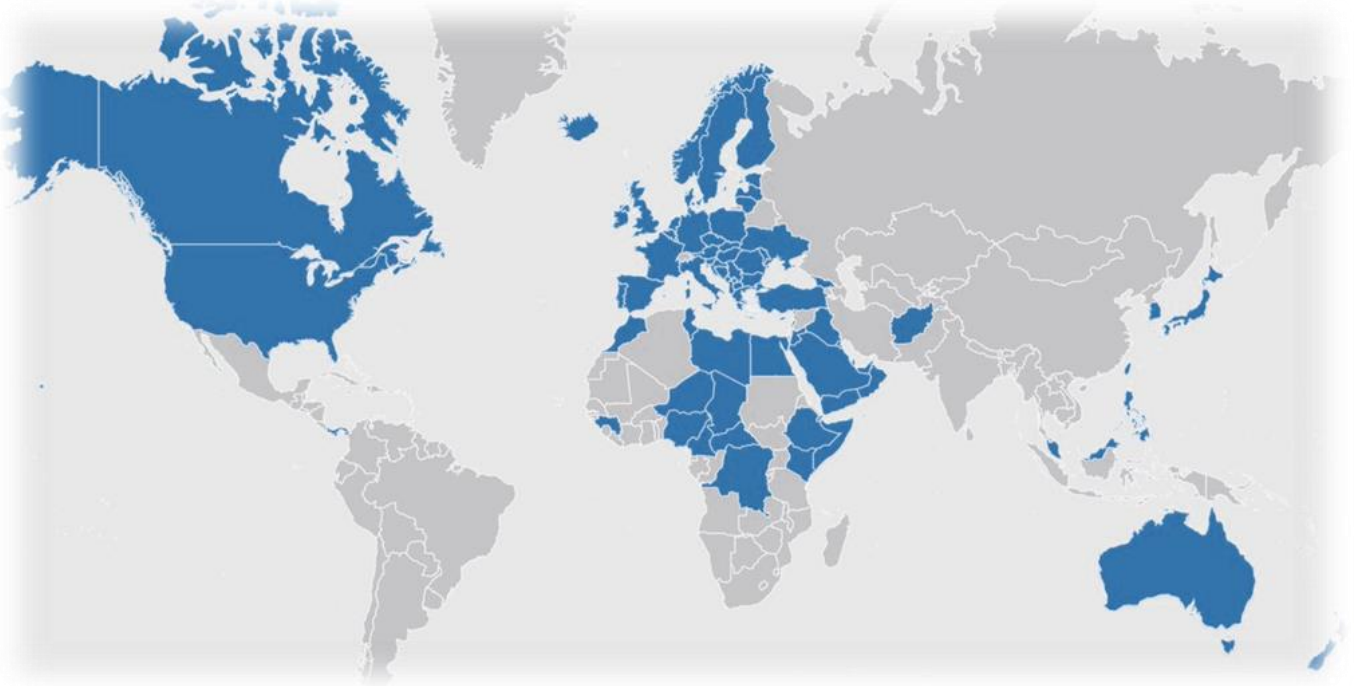
"Srbija je možda mala zemlja, ali mislim da njen uticaj u ovom regionu Evrope prevazilazi njenu veličinu"

General Tejbir komandant američke Moande za specijalne operacije u Evropi

- **Amerika je obnovila sa Srbijom bilateralne odbrambene konsultacije**

Vojna saradnja Srbije i Amerike predstavlja visok nivo dostignutih bezbednosnih standarda kroz zajedničke vojne vežbe, obuke i donacije. Od ovih aktivnosti građani Srbije imaju direktnu korist podizanjem nivoa bezbednosti Srbije čime Srbija postaje atraktivna za strane direktne investicije. Još jedan značajan aspekt ove saradnje odražava se na izgradnju međunarodnog ugleda Srbije, kao ravnopravnog partnera na globalnom nivou kroz učešće u multinacionalnim mirovnim operacijama. Istovremeno Srbija i Amerika su podigle uzajamni nivo poverenja u oblasti bezbednosne i odbrambene saradnje što je rezultovalo uspostavljanjem mehanizma bilateralnih odbrambenih konsultacija dve države posle dugo vremena.

Srbija je zahvaljujući bezbednosnom partnerstvu jedna od 83 države članice globalne koalicije protiv ISIS-a.

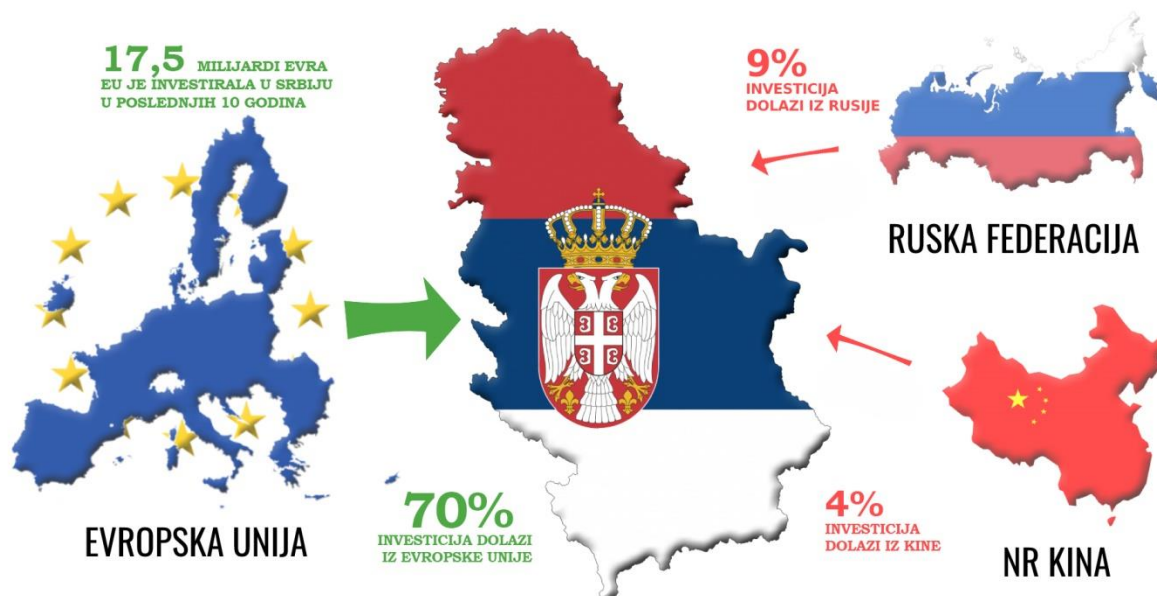

Saradnja Srbije i Amerike u obrazovanju

U zadnjih 20 godina kroz programe razmene u SAD je odškolovano i stipendirano 2500 građana Srbije. IVLP , JFDP, GLOBAL UGRAD, FDP, SYLP, SUSI, YLPCE

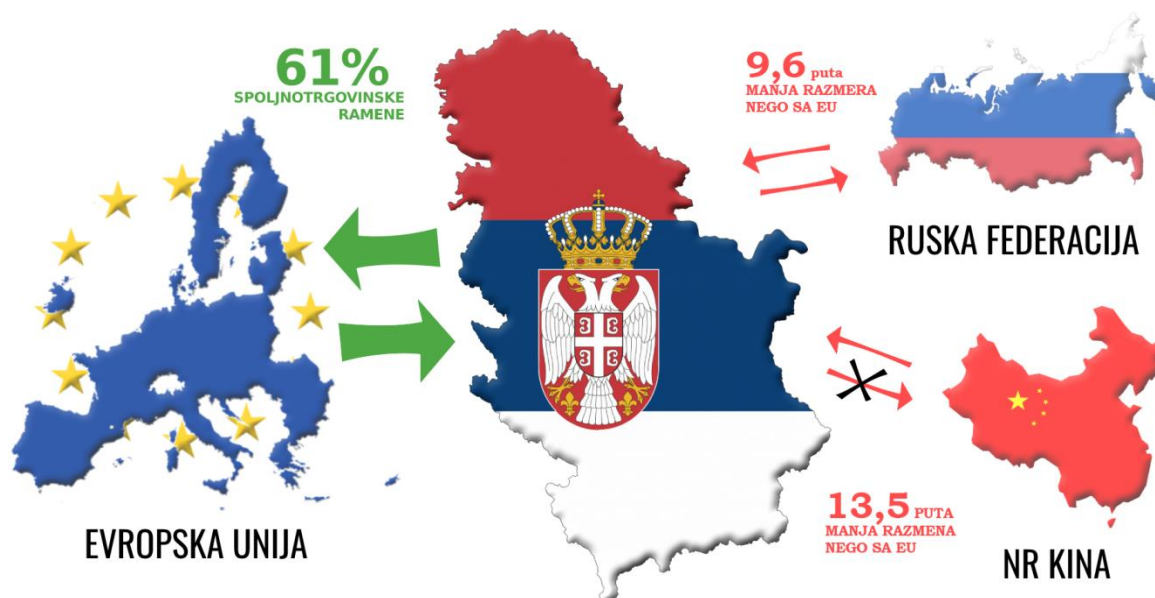

Odnosi Srbije i EU

Investicije iz Evropske Unije u prethodnom period su apsolutno dominantne u odnosu na globalne rivale Rusku Federaciju I NR Kinu.

Srbija je punopravan kandidat za članstvo u Evropskoj Uniji. U zadnjih 10 godina investicije iz Evropske Unije iznose 17,5 milijardi eura, što EU čini ubedljivo najvećim investitorom. 70% Investicija u Srbiju dolazi iz Evropske Unije, dok istovremeno investicije iz Kine iznose 4%, a iz Ruske Federacije 9%. Robna razmena sa EU i njenim članicama je 61%. Ukupan obim spoljnotrgovinske razmene Srbije sa EU je 13,5 puta veći nego sa Kinom i 9,6 puta veći nego sa Rusijom.

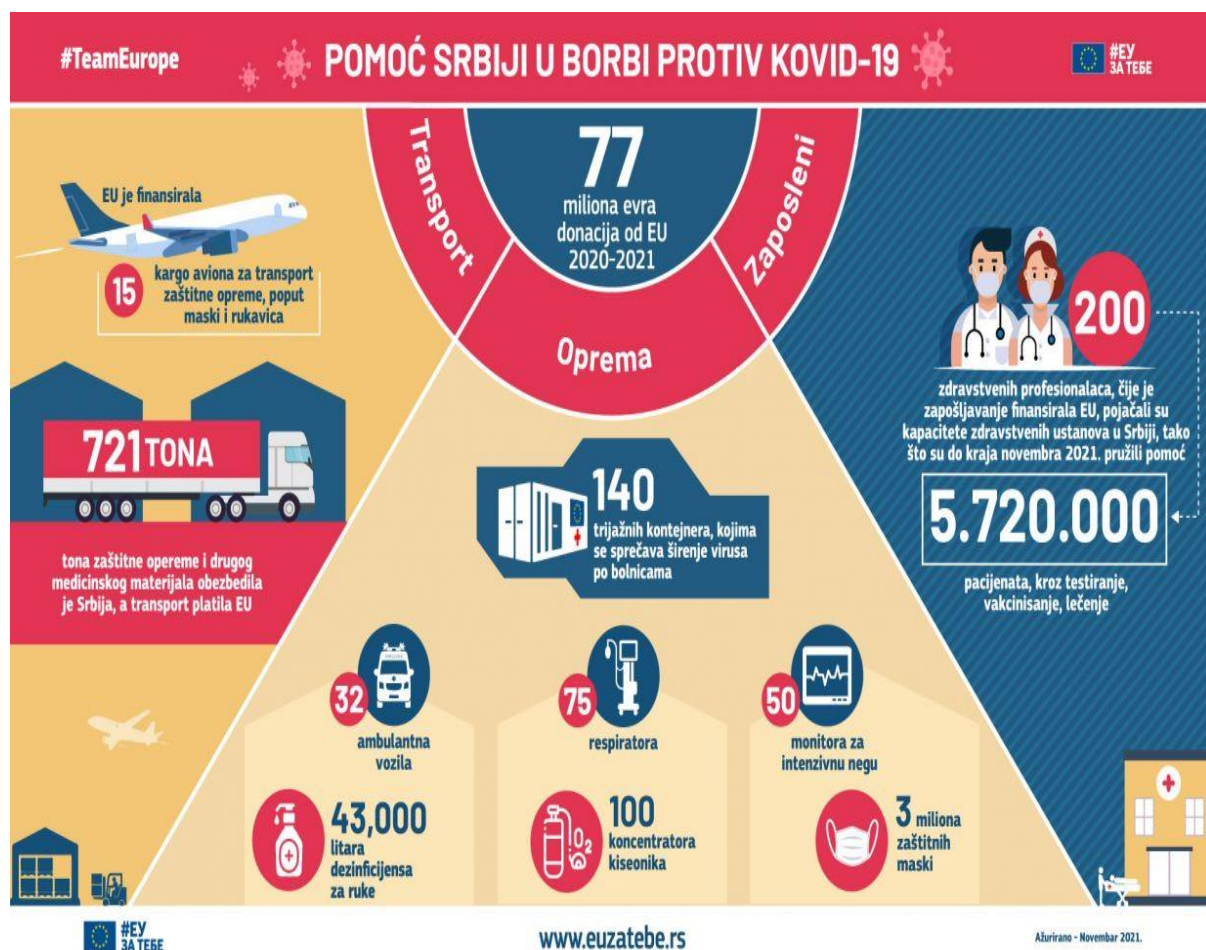

Spoljnotrgovinska razmena je ubedljivo na strani Evropske Unije.

EU je pored toga što je najveći trgovinski partner ujedno je i najveći donator u iznosu od 4 milijardi EURA . Pojedinačne donacije država članica EU dostigle su 523 miliona eura samo u periodu 2007-2016 godina. Godišnji priliv stranih direktnih investicija iz država EU iznosi u proseku 2 milijarde eura na godišnjem nivou.

Pomoć EU u tokom korona krize

U prvim mesecima korona krize do novca iz EU je kupljeno 800.000 maski, 300 infracrvenih termometara i 100 koncentatora kiseonika za terapiju pacijenata i finansirano je 15 letova sa robom iz NR Kine, što u apsolutnim brojkama znači da je EU finansirala troškove prevoza više od **721 tone** opreme, potrebne za borbu protiv virusa korona uz pomoć 15 teretnih aviona. Troškovi transporta iznosili su **7,1 miliona evra**. Evropska unija je Srbiji uputila bespovratnu pomoć od preko 27 miliona evra za kupovinu vakcina od država članica EU, kao i svu opremu koja je neophodna za kampanju vakcinacije koja je u toku. Pre pandemije, EU je širom Srbije finansirala bolnice i zdravstvenu zaštitu kroz 200 miliona eura bespovratnih sredstava. Prema trenutnim podacima EU je najveći donator koji je donirao 68 miliona eura Srbiji tokom zadnjih 12 meseci. U trenutku kada nastaje ova publikacija nisu poznati vrednost i priroda donacija iz NR Kine i Rusije.

Odnosi Srbije I NATO

Odnosi Srbije I NATO se odvijaju na osnovu bilateralne saradnje kroz program Partnerstvo za mir. Ovakav oblik saradnje zasnovan je na principima dobrovoljnosti, fleksibilnosti I transparentnosti. Svaka država učesnik na ovom program učestvuje na jedinstven i individualan način. Ni jedna država nije na silu postala učesnik Programa partnerstvo

za mir, kao ni članica NATO. Svako "Partnerstvo za mir" određuje nivo, sadržaj i dinamiku saradnje, a u skladu sa nacionalnim interesima, mogućnostima i potrebama partnera. Vremenom je Program partnerstvo za mir proširio oblike saradnje izvan dominantno

odbrambenih pitanja. Tako se danas u okviru Programa finansira naučna saradnja kroz koju naučnici iz Srbije imaju priliku da se njihov naučni rad finansira na način koji doprinosi sveobuhvatnom unapređenju nivoa nauke u Srbiji.

20 država iz evroatlantske regije učestvuje u ovoj formi saradnje sa NATO. Ono što se posebno traži od partnera, jeste da su posvećeni Povelji UN i Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima. Da bi država pristupila Partnerstvu za mir neophodna je saglasnost Alijanse, kroz tu saglasnost se konstatuje da je država spremna i da zadovoljava standard i kriterijume učešća u programu.

Članstvo u EU i NATO nije međusobno uslovljeno. Međutim, NATO i EU dele isti sistem vrednosti, pre svega vrednosti demokratije, ljudskih prava, slobodnog tržišta, bezbednosti. Format saradnje kroz Partnerstvo za mir je dobar kanal političke komunikacije, podizanja poverenja i unapređenja sveobuhvatnih odbrambenih i bezbednosnih kapaciteta partnera.

Saradnja Srbije i NATO

1999. Vojno-tehnički sporazum između međunarodnih sanga bezbednosti I SRJ, Srbije i rezolucija SB OUN 1244, započinje saradnja sa snagama KFOR-a koje imaju međunarodni mandate.

2005. godine- Potpisivanje Sporazuma o tranzitnim aranžmanima (ATA)

2006. godine- Srbija pristupa programu Partnerstvo za mir

2007. godine- Srbija postaje pridružena članica Parlamentarne skupštine NATO-a i Pristupa procesu planiranja i pregleda PzM (PARP)

2008. godine- Potpisan Sporazum o bezbednosnim informacijama

2009. godine- Inicijalni Individualni Program Partnerstva, po kom je uspostavljena stalna misija Srbije pri NATO

2014. godine- Potpisan sporazum o statusu snaga u okviru PzM

2015. godine- Srbija postiže dogovor o IPAP-u (individualnom akcionom planu partnerstva)

2017. godine- Nakon uspešnog prvog ciklusa IPAP započet je drugi ciklus IPAP-a

2019. godine- Uspešno okončan drugi ciklus IPAP-a

Individualni Akcioni Plan Partnerstva (IPAP), predstavlja najviši nivo saradnje između NATO i neke države bez namere o ućlanjenju. IPAP proširuje okvire saradnje i to političku i bezbednosnu saradnju, javnu diplomatiju, upravljanje krizama, planiranje u hitnim slučajevima i zaštitu tajnih podataka. Specijalne jedinice Vojske Srbije su sertifikovane od strane NATO, kao i Specijalni Centar za atomsko-biološko-hemijsku odbranu iz Kruševca je sertifikovan, kao centar partnerske obuke i edukacije NATO, čime je postao dostupan NATO članicama za obučavanje.

Invidualni akcioni plan partnerstva obuhvata politička i bezbednosna pitanja, unutrašnja politika i ekonomija, odbrambena i vojna pitanja, javna diplomatija, naučna saradnja, upravljanje u kriznim i vanrednim situacijama i zaštita tajnih podataka. Dakle, obim saradnje

kroz IPAP obuhvata oblasti kao što su regionalna saradnja, ljudska prava, vladavina prava, borba protiv terorizma, sajber odbrana, ekonomske reforme, planiranje odbrane, politika odbrane, doprinos bezbednosti kroz naučnu saradnju. Vrlo širok obim saradnje koji se bavi oblastima od značaja za svakodnevni život građana Srbije. U doba digitalizacije i uvećanja upotrebe interneta kao i informatičkih sistema kao što je i servis E-Uprava iziskuju posebnu pažnju i rad na zaštiti i odbrani ovih sistema.

Srbija i NATO sa članicama i partnerima su održali više od 150 vežbi raznovrsnog karaktera od 2006.godine, što je neuporedivo veći broj vežbi u odnosu na partnere koji dolaze sa pozicija geopolitičkih rivala NATO i njegovih članica i partnera. Najznačajnije vojne vežbe sa NATO, članicama NATO i partnerima:

Posebno treba istaći zajedničke patrole i aktivnosti Vojske Srbije i KFOR-a.

Pozicija Srbije u Evroatlantskoj zajednici

Na osnovu iznetih činjenica u ovoj publikaciji, vidimo da je Srbija aktivan partner sa Evroatlantskom zajednicom i to kroz proces pristupanja Evropskoj Uniji, bilateralnu sradnju sa Sjedinjenim Američkim Državama i sa NATO kroz Program partnerstvo za mir.

Građani Srbije mogu da oseće višestruku korist od pristupnog procesa EU koji je rezultovao izgradnjom međunarodne pozicije Srbije, dok sa druge strane je privukao strukturalne donacije i pomoć za sve oblasti našeg društva. Donacije koje dolaze iz grupacije država koju nazivamo „Evroatlantska zajednica“, nemaju konkurenciju u odnosu na svoje rivale poput Rusije i NR Kine. Donacije i pomoć svakodnevno srećemo kada odemo u javne institucije, bolnice, 680 km rekonstruisanih i izgrađenih puteva, reforma javne uprave i njenih servisa.

Korist za građane Srbije se ostvaruje raznovrsnijom ponudom robe i padom cena podizanjem konkurentnosti. Konačno, postepeno otvaranje tržišta javnih tendera za kompanije iz EU bi trebalo da rezultira većom konkurencijom u postupcima javnih nabavki i tako donese veću vrednost za novac srpskih poreskih obveznika – bolji javni radovi, nabavke i usluge sa manje novca poreskih obveznika.

Putem proste računice, ubedljivo najveći obim stranih direktnih investicija u Srbiji dolazi iz Evroatlantske zajednice, kao i najveća trgovinska razmena, pored ekonomske sradnje bez premca moramo spomenuti i saradnju u oblasti obrazovanja. Obrazovni program podrške i pomoći, kao što su Erasmus+ omogućili su građanima Srbije dodatno usavršavanje i obrazovanje na prestižnim institucijama u zemlji i inostranstvu.

Kroz ekonomsku, vojnu i političku saradnju sa Evroatlantskom zajednicom pre svega sa SAD, EU i NATO jača se međunarodni ugled i pozicija Srbije. Članstvo u EU je dobar i logičan izbor. Istorijsko iskustvo saradnje sa SAD pokazuje efektivno i opipljivo partnerstvo

sa šustinom i neophodno je raditi na kontinuiranom unapređenju političke, ekonomske i vojne saradnje. U pogledu saradnje sa NATO potrebno je razvijati konkretnu i na poverenju uspostavljenju saradnju u cilju podizanja sveopšteg nivoa regionalne i globalne bezbednosti.

Članstvo Srbije u EU I NATO otvara mnogo veće mogućnosti regionalne saradnje, eliminisanje bezbednosne dileme kao I čvršću integraciju I dolazak stranih direktnih investicija. I ako Srbija beleži rast u prilivu direktnih stranih investicija, članstvom u NATO-u bi se stavila tačka na izazove koji potiču od regionalnih izazova, a bezbednosne pretnje bi bile eliminisane.

Nakon Ruske agresije na Ukrajinu neutralnost je nestala, bezbednosni poredak u Evropi je trajno izmenjen. Primeri Slovačke i Mađarske nam pokazuju da države koje pripadaju Evroatlantskom klubu mogu adekvatno da zaštite svoje interese u doba velikih globalnih poremećaja.

Evroatlantski savet Srbije

Evroatlantski savet Srbije predstavlja odgovor na izazove sa kojima se suočavamo već 30 godina. Kroz svoj pristup nastoji da građanima približi pogodnosti pripadnosti jedinom svetskom bloku koji se ekonomski razvija I ne ratuje između sebe. U tu svrhu Evroatlantski savet Srbije sproveo je svoj prvi projekat pod nazivom “Mesto Srbije u Evroatlantskoj zajednici” koji je podržala Ambasada SAD u Beogradu. Kroz projekat su održane

radionice sa studentima, akademskom zajednicom, novinarima I lokalnim zajednicama u gradovima Kragujevac, Niš, Beograd, Novi Sad I Novi Pazar sa centralnom konferencijom u Beogradu.

Naši partneri na projektu bili su Ekonomski Fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Pravni Fakultet Univerziteta u Nišu, Fakultet za inženjerski menadžment u Beogradu, Lokalne I studentske organizacije iz Novog Sada, Fakultet za islamske studije u Novom Pazaru.

Učesnici radionica I konferencija imali su priliku da se upoznaju sa prirodom I kvalitetom

odnosa koje Srbija ima sa Evroatlantskom zajednicom. Učesnici radionica su mogli da steknu uvid u srpsko-američke odnose, prirodu tih odnosa kroz istoriju, kao I nivou srpsko-američkih odnosa danas. Istaknuti su benefiti saradnje Srbije i NATO-a koliko je ta saradnja važna za građane Srbije. Evropske Integracije su jedan od najkompromitovanijih procesa u našem društvu, često se nalaze pod snažnim uticajem procesa normalizacije odnosa sa Kosovom. Učesnicima je ukazano na okolnost da je tokom krize izazvane korona virusom EU donirala 15 miliona eura I transportovala 700 tona medicinske opreme, za razliku od NR Kine čije donacije nisu poznate, a koja je predstavljena kao glavni donator građanima Srbije.

Naši učesnici su se okupili u Narodnoj Skupštini Republike Srbije gde je održana konferencija sa tri panela. Uvodni govornici bili su nj.e. predsednik Narodne Skupštine Ivica Dačić, Dragan Šormaz, šef stalne delegacije Skupštine Srbije pri NATO PŠ I predsednik Evroatlantskog saveta Srbije, N.J.E. Volodimir Tolkač Ambasador Ukrajine u Srbiji. Na panelu Srpsko-Američki odnosi, dostignut nivo saradnje i buduće perspective govorili su Prof. Dr Zoran Dragišić, Prof. Dr Ilija Životić, Prof. Dr Vladimir Tomašević. Ekonomsko-politički aspekti saradnje sa Evroatlantskom zajednicom na ovom panelu učesnicima su se obratili Dr Duško Lopandić, Nikola Lunić, Ivan Miletić. Panelu Srbija I Evroatlantska zajednica između medijskog izveštavanja I realnosti obuhvatio je govornike Marka Matića, Nikolu Tomića I Darka Obradovića.

NOVI PAZAR- Fakultet za Islamske Studije

KRAGUJEVAC
Ekonomski Fakultet,
Univerzitet u
Kragujevcu

NOVI SAD – Kulturni Centar Novog Sada

Evroatlantski savet Srbije će I u budućnosti nastaviti da promoviše vrednosti demokratije, stabilnosti, bezbednosti I evroatlantskih integracija Srbije. Sa jednostavnim ciljem da postanemo nacija za

21. VEK